

Viite

Napsauta tähän ja kirjoita viite.

Epävirallinen eurooppaministerikokous 1.-2.9.2025

Neuvoston puheenjohtajavaltio Tanska järjestää epävirallisen eurooppaministerikokouksen Kööpenhaminassa 1.–2.9.2025. Suomea edustaa kokouksessa eurooppaministeri Joakim Strand.

Epävirallisten ministerikokousten tavoitteena on pohtia yleisluonteisia kysymyksiä ja käydä niistä vapaata keskustelua. Päätöksiä ei tehdä.

Kokousta edeltävän illallisen ja kokouksen ensimmäisen työstunnon aiheena on **EU:n laajentuminen**. Illalliselle ja ensimmäiseen työstuntoon osallistuu myös EU:n hakijamaiden edustajia. Kokouksen toisessa työstunnossa keskustellaan EU-maiden kesken **oikeusvaltioperiaatteen vahvistamisesta** unionissa. Kokouksen päättävän lounaan aiheena ovat **EU:n sisäiset uudistukset**, erityisesti unionin laajentumista silmällä pitäen.

EU:n laajentuminen on Suomen ja EU:n kannalta geopolitiittisesti merkittävä kysymys. Suomi edistää EU:n jäsenyyssriteereihin perustuvan ja uskottavan laajentumiskäytännön toimeenpanoa painottaen erityisesti demokraattisten instituutioiden ja oikeusvaltiouudistusten tärkeyttä. Laajentumis- ja naapuruuspolitiikkojen kautta edistetään rauhaa, hyvinvointia, vakautta ja turvallisuutta Euroopassa ja sen lähi-alueilla. Suomi suhtautuu myönteisesti asteittaisen lähentymisen kehittämiseen, jonka avulla jäsenyyden etuja voidaan konkretisoida ehdokasmaille jo neuvottelujen aikana. Tukemalla laajentumista voidaan suojata unionin naapurustoa etenkin Venäjän epävakauttavilta toimilta. Samalla laajentuminen edellyttää EU:lta valmiutta uudistua. Suomen tavoitteena on, että laajentunut unioni on ulkoisesti ja sisäisesti nykyistä vahvempi toimija. (VNS 3/2024 vp ja E 66/2024 vp. EU:n valmistautumista laajentumiseen on käsitelty selvityksessä E 46/2024 vp.)

Oikeusvaltiokysymysten osalta Suomi jatkaa toimintaansa pitkäaikaisella linjallaan ja edistää oikeusvaltioperiaatteen toteutumista ja korruption torjuntaa EU:ssa. Valtioneuvosto jakaa komission näkemyksen siitä, että oikeusvaltioperiaate on hyvin toimivan demokratian ja yksilön oikeuksien suojelun edellytys. Oikeusvaltioperiaatteella on merkitystä kansalaisille ja yrityksille kaikkialla EU:ssa sekä EU:n toiminnan uskottavuudelle myös globaalisti sen toiminnassa kansainvälisten kumppanien kanssa. Onkin tärkeää, että unionissa jatketaan määrätietoisesti työtä oikeusvaltioperiaatteen ja unionin yhteisten arvojen ylläpitämisessä, sillä tämän avulla parannetaan eurooppalaisten demokratioiden häiriönsietokykyä ja keskinäistä luottamusta. (EJ 9/2024 vp – E 17/2019 vp)

Suomelle on keskeistä, että tulevaan rahoituskehikseen ja siihen kytkeytyvään muuhunkin EU-rahoitukseen sovelletaan mahdollisimman vahvaa ja vähintäänkin nykyistä vastaavaa ehdollisuutta, kuten oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen kytkeytyvä ehdollisuus. Unionin taloudellisten etujen tehokas suojaaminen on olennaista. (EJ 2/2025 vp – E 31/2024 vp)

Asialista:

-

Valtioneuvoston kanslia

Perusmuistio

EU/295/2025-VNK-4

Siivola Heli

25.8.2025

Epävirallinen eurooppaministerikokous 1.-2.9.2025; EU:n tulevaisuus, laajentuminen ja oikeusvaltioasiat

Kokous

Epävirallinen eurooppaministerikokous 1.–2.9.2025

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Neuvoston puheenjohtajavaltio Tanska järjestää epävirallisen eurooppaministerikokouksen Kööpenhaminassa 1.–2.9.2025. Epävirallisten ministerikokousten tavoitteena on pohtia yleisluonteisia kysymyksiä ja käydä niistä vapaata keskustelua. Päätöksiä ei tehdä.

Kokouksen ensimmäisessä työistunnossa keskustellaan EU:n laajentumisesta yhdessä EU:n hakijamaiden kanssa. Toisessa työistunnossa keskustellaan EU-maiden kesken oikeusvaltioperiaatteen vahvistamisesta unionissa. Kokouksen päättävän lounaan aiheena ovat EU:n sisäiset uudistukset, erityisesti unionin laajentumista silmällä pitäen.

Suomen kanta

EU:n laajentuminen on Suomen ja EU:n kannalta geopolittisesti merkittävä kysymys. Suomi edistää EU:n jäsenyyskriteereihin perustuvan ja uskottavan laajentumispolitiikan toimeenpanoa painottaen erityisesti demokraattisten instituutioiden ja oikeusvaltiouudistusten tärkeyttä. Laajentumis- ja naapuruuspolitiikkojen kautta edistetään rauhaa, hyvinvointia, vakautta ja turvallisuutta Euroopassa ja sen lähialueilla. Suomi suhtautuu myönteisesti asteittaisen lähentymisen kehittämiseen, jonka avulla jäsenyyden etuja voidaan konkretisoida ehdokasmaille jo neuvottelujen aikana. Tukemalla laajentumista voidaan suojata unionin naapurustoa etenkin Venäjän epävakauttavilta toimilta. Samalla laajentuminen edellyttää EU:lta valmiutta uudistua. Suomen tavoitteena on, että laajentunut unioni

on ulkoisesti ja sisäisesti nykyistä vahvempi toimija. (VNS 3/2024 vp ja E 66/2024 vp. EU:n valmistautumista laajentumiseen on käsitelty selvityksessä E 46/2024 vp.)

Oikeusvaltiokysymysten osalta Suomi jatkaa toimintaansa pitkäaikaisella linjallaan ja edistää oikeusvaltioperiaatteen toteutumista ja korruption torjuntaa EU:ssa. Valtioneuvosto jakaa komission näkemyksen siitä, että oikeusvaltioperiaate on hyvin toimivan demokratian ja yksilön oikeuksien suojelun edellytys. Oikeusvaltioperiaatteella on merkitystä kansalaisille ja yrityksille kaikkialla EU:ssa sekä EU:n toiminnan uskottavuudelle myös globaalisti sen toiminnassa kansainvälisten kumppanien kanssa. Onkin tärkeää, että unionissa jatketaan määrätietoisesti työtä oikeusvaltioperiaatteen ja unionin yhteisten arvojen ylläpitämisessä, sillä tämän avulla parannetaan eurooppalaisten demokratioiden häiriönsietokykyä ja keskinäistä luottamusta. (EJ 9/2024 vp – E 17/2019 vp)

Suomelle on keskeistä, että tulevaan rahoituskehykseen ja siihen kytkeytyvään muuhunkin EU-rahoitukseen sovelletaan mahdollisimman vahvaa ja vähintäänkin nykyistä vastaavaa ehdollisuutta, kuten oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen kytkeytyvä ehdollisuus. Unionin taloudellisten etujen tehokas suojaaminen on olennaista. (EJ 2/2025 vp – E 31/2024 vp)

Pääasiallinen sisältö

EU:n laajentuminen – EU-maiden keskustelu hakijamaiden kanssa

Puheenjohtaja korostaa keskustelupaperissaan laajentumisen merkitystä Euroopan turvallisuuden parantamisessa. Tämä pätee niin Ukrainaan ja Moldovaan kuin Länsi-Balkaniin. On varmistettava kriteereihin perustuva ja uskottava laajentumisprosessi, josta sekä hakijamaat että EU hyötyvät. Hakijamaiden on täytettävä ns. Kööpenhaminan kriteerien asettamat vaatimukset demokratialle, oikeusvaltioperiaattele, ihmisoikeuksille, vähemmistöjen suojelulle, toimivalle markkinataloudelle sekä hallinnolliselle ja institutionaaliselle kyvyllä selviytyä jäsenyysvelvoitteista. Keskiössä ovat etenkin oikeusvaltioperiaatetta, perusoikeuksia, oikeuslaitoksen uudistamista ja julkishallintoa koskevat perusasiat. Tarvitaan perusteellisia uudistuksia, jatkuvaa poliittista sitoutumista ja kansalaisten tukea. Lisähaastetta aiheuttaa kolmansien maiden edistämä ulkopuolinen vaikuttaminen ja disinformaatio.

Puheenjohtaja muistuttaa, että EU:n tukea hakijamaille on viime vuosina lisätty. Myös hakijamaiden omiin ansioihin perustuva asteittainen lähentyminen tarjoaa kannustimia uudistuksiin ja tukee valmistautumista EU-jäsenyyteen. Puheenjohtaja toteaa Länsi-Balkanin, Moldovan ja Ukrainan tukivälineiden tarjoavan jo mahdollisuuksia asteittaiseen lähentymiseen. Lähestymistapaa voitaisiin kuitenkin kehittää edelleen.

Kokouksen ensimmäisessä työistunnossa on tarkoitus keskustella yhdessä hakijamaiden kanssa siitä, miten hakijamaiden jäsenyyskriteerien täyttämisen kohtaamiin haasteisiin voitaisiin vastata ja miten asteittaista lähentymistä voitaisiin kehittää edelleen maiden sisäisten uudistusten ja laajentumisprosessin tukena.

Oikeusvaltioperiaatteen vahvistaminen – EU-maiden sisäinen keskustelu

Puheenjohtaja muistuttaa keskustelupaperissaan, että arvot ovat EU:n suurin vahvuus ja ohjaavat EU:n toimintaa sekä unionin sisällä että muualla maailmassa. EU:n oikeusvaltiovälineitä on viime vuosina vahvistettu, ja uudet välineet (ml. komission oikeusvaltiokeretomus ja sen pohjalta käytävä neuvoston oikeusvaltiovuoropuhelu sekä ehdollisuusasetus) ovat edistäneet myönteisiä kehityskulkuja. Joissakin jäsenvaltioissa on kuitenkin edelleen ongelmia, ja tilanne on jopa heikentynyt entisestään. Puheenjohtaja pitää EU:n

oikeusvaltiovälineiden vahvistamista ja tehokasta käyttämistä keskeisenä myös unionin laajentumisen näkökulmasta.

Kokouksen toisessa työstunnossa on tarkoitus keskustella EU-maiden kesken siitä, miten EU:n oikeusvaltiovälineitä – kuten komission oikeusvaltiokertomusta, neuvoston oikeusvaltiovuoropuhelua, EU-rahoitukseen liittyvää ehdollisuutta ja SEU 7 artiklan menettelyä – voitaisiin edelleen kehittää oikeusvaltio-ongelmien ennaltaehkäisemiseksi ja niihin vastaamiseksi.

EU:n sisäiset uudistukset – EU-maiden sisäinen lounaskeskustelu

Puheenjohtaja muistuttaa keskustelupaperissaan, että Eurooppa-neuvosto hyväksyi kesäkuussa 2024 unionin sisäisiä uudistuksia koskevan etenemissuunnitelman. Tavoitteena on varmistaa EU:n pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttaminen, vahvistaa EU:n toimintakykyä uudessa geopolitisessä tilanteessa ja valmistautua unionin laajentumiseen. Eurooppa-neuvosto kehotti komissiota esittämään perusteelliset politiikka-arviot huomioiden neljä osa-aluetta: 1) arvot, ml. oikeusvaltioperiaatteen suojeleminen, 2) politiikat mm. EU:n kilpailukyvyn, globaalin aseman ja strategisen autonomian vahvistamiseksi, 3) talousarvio, ml. neuvottelut tulevasta rahoituskehyksestä ja 4) hallinto.

Puheenjohtaja toteaa, että komission politiikka-arvioita odotetaan edelleen jatkokeskustelujen pohjaksi. Kokouksen lounaalla on tarkoitus keskustella siitä, miten EU:n sisäisiä uudistuksia koskevaa työtä voitaisiin jatkaa neuvostossa sen jälkeen, kun komission politiikka-arviot on saatu.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunta 29.8.2025

Eduskuntakäsittely

Suuren valiokunnan kirjallinen menettely
SuVEK 89/2024 vp – E 66/2024 vp
SuVL 9/2024 vp – E 46/2024 vp
SuVL 6/2025 vp – E 31/2024 vp
E 17/2019 vp - EJ 9/2024 vp

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Puheenjohtajavaltion jakamat keskustelupaperit:

- Copenhagen Criteria and Gradual Integration
- Strengthening the Rule of Law
- Future of Europe

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VNEUS / Heli Siivola, p. 0295 160 476.

VNEUS / Maria Peltoniemi, p. 0295 160 537.

UM/EUA-40 / Inkeri Virtanen-Abernethy, p. 0295 350 354.

VAHVA-tunnus

EU/295/2025

EU/538/2024

EU/296/2025

EU/363/2024

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet